

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura

Direcció General d'Ordenació i Innovació
Direcció General d'Administració Educativa

**ORIENTACIONS
PEDAGÒGIQUES I
ORGANITZATIVES PER A
L'APLICACIÓ DEL
CURRÍCULUM INTEGRAT DE
LLENGÜES**

Servei d'Ordenació

16/11/01

Currículum Integrat de Llengües. Documents, 1

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	4
2.	QUÈ ÉS EL CURRÍCULUM INTEGRAT (CIL).....	9
2.1.	EL CIL EN EL CONTEXT DEL PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE	9
2.2.	EL CIL, DEFINICIÓ I CARACTERÍSTIQUES.....	10
3.	EL CIL I L'ENSENYAMENT DE LLENGÜES.....	11
4.	DES DE LA PSICOLINGÜÍSTICA: LA TRANSFERÈNCIA I LA COMPETÈNCIA SUBJACENT COMUNA	16
5.	DES DE LA DIDÀCTICA.....	19
6.	IMPLICACIONS ORGANITZATIVES I DE PROGRAMACIÓ DE L'APLICACIÓ DEL CIL.....	23
6.1.	EL CIL I LES ÀREES DE LLENGUA CATALANA I LITERATURA I DE LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA.....	25
6.2.	EL CIL I LES LLENGÜES ESTRANGERES I CLÀSSIQUES.....	28
6.3.	EL CIL I LES ALTRES ÀREES DEL CURRÍCULUM.....	29
7.	ANNEX 1	31
8.	ANNEX 2	36
	<i>a. Llei Orgànica 2/1983, de 25 de febrer, per la qual s'aprova l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, BOE núm. 51, d'1 de març de 1983.....</i>	<i>38</i>
	<i>b. Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears, BOCAIB núm. 15, de 20 de maig de 1986. Correcció d'errades, BOCAIB núm. 16, de 30 de maig de 1986.....</i>	<i>39</i>
	<i>c. Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, BOCAIB núm. 89, de 17 de juliol de 1997.....</i>	<i>40</i>
	<i>d. Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports, de dia 12 de maig de 1998, per la qual es regulen els usos de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua d'ensenyament en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, BOCAIB núm. 69, de 25 de maig de 1998</i>	<i>44</i>

- e. Decret 125/2000, de 8 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària, i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, BOIB núm. 114, de 16 de setembre de 2000..... 45*
- f. Decret 66/2001 de 4 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, BOIB núm. 57, de 12 de maig de 2001..... 47*
- g. Decret 67/2001 de 4 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, BOIB núm. 57, de 12 de maig de 2001..... 47*

1. INTRODUCCIÓ

El Currículum Integrat de Llengües forma part del conjunt d'intervencions i propostes que la Conselleria d'Educació i Cultura planteja per millorar l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües i es determina en el primer nivell de concreció del currículum de les àrees de llengua catalana i literatura i de llengua castellana i literatura per a l'educació primària i per a l'educació secundària.¹

A l'hora d'ensenyar i aprendre una llengua en un centre escolar és convenient tenir en compte la resta de llengües curriculars. Per altra banda, és freqüent la percepció, per part d'alguns professors i professores i, fins i tot, per sectors de la societat, de l'existència de deficiències en la competència comunicativa per part dels alumnes en acabar l'escolaritat obligatòria, contràriament a allò que estableix l'article 20.1 de la Llei de normalització lingüística (LNL)².

¹ Una acotació, adreçada a possibilitar una sistematització adient de les formulacions que figuren en aquest document, ens porta a la necessitat de referir-nos amb precisió a les llengües usades al centre, que denominarem *Llengua 1* (L1), *Llengua 2* (L2) i *Llengua estrangera* (LE), segons els casos. Vegeu, per a aquesta qüestió, l'Annex 1.

² Diu literalment: “1. El Govern ha d'adoptar les disposicions necessàries encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final del període d'escolaritat obligatòria”.

És evident que aquestes deficiències en finalitzar l'etapa d'escolaritat obligatòria són diferents entre el català i el castellà: mentre que, en general, la capacitat de comunicació oral i escrita en castellà està garantida, és més freqüent que es donin casos d'alumnat que acaba l'educació obligatòria amb dificultats per comunicar-se amb fluïdesa en català, oralment o per escrit.

D'altra banda, la realitat sociolingüística de la societat ha canviat molt durant aquests darrers anys, especialment per l'increment intens de la immigració, que ha fet que hi hagi una major diversitat lingüística i que, en els centres escolars, molts d'alumnes no tinguin el català com a llengua familiar. Aquests factors ens han de fer reflexionar sobre aspectes diversos tant de l'ensenyament-aprenentatge de les llengües curriculars com del paper que cada una ha de desenvolupar al centre, en el context del propi projecte lingüístic.

La funció del català ha de ser la que li correspon com a llengua pròpia de les Illes Balears: ha de ser l'element lingüístic cohesionador comú de tots els estudiants (i de totes les persones que viuen a les Balears) i, per això, ha de ser la llengua vehicular i prioritària en tots els àmbits, dret que recull l'article 2, punt 2, de la LNL³.

³ Diu literalment: "Aquest dret implica poder adreçar-se en català, oralment o per escrit, a l'Administració, als organismes públics i a les empreses públiques i privades. També implica poder expressar-se en català a qualsevol reunió i desenvolupar en aquesta llengua les activitats

El castellà, per la seva banda, pel seu caràcter de llengua oficial, ha de ser coneguda per tots els ciutadans de les Illes Balears que l'han de poder usar amb correcció i fluïdesa i, per tant, ha de ser ensenyada als centres escolars.⁴

L'anglès, el francès o l'alemany i altres llengües han de ser adquirides a diversos nivells dins el sistema escolar com a eines per a un accés més ampli a la informació i a altres cultures, com a instrument de treball en el món científic i cultural, com a eina laboral i d'interrelació i com a recurs d'enriquiment personal.

Les diferents funcions que corresponen al català i al castellà en els nostres centres requereixen que la llengua catalana sigui l'eix al voltant del qual s'estructurin la resta de coneixements i el vehicle que articuli els continguts de la resta d'àrees curriculars. Només amb la implicació de tot el professorat (que ha de tenir clar el seu paper en el desenvolupament i millora de la competència lingüística dels alumnes) i de tot el centre s'aconseguirà compensar el pes

professionals, laborals, polítiques, sindicals, religioses i artístiques; així com rebre l'ensenyament en català i rebre-hi informació a tots els mitjans de comunicació social”.

⁴ La Llei de normalització lingüística, a la seva exposició de motius, esmenta el perquè d'aquesta funció diferent que han de tenir el català i el castellà a les nostres Illes: totes dues són llengües oficials “amb el mateix rang, si bé de naturalesa diferent: l'oficialitat de la llengua catalana es basa en un estatut de territorialitat amb el propòsit de mantenir la primacia de cada llengua en el seu territori històric. L'oficialitat del castellà, establerta per la Constitució a tot l'Estat, es basa en un estatut personal, a fi d'emparar els drets lingüístics dels ciutadans, encara que la seva llengua no sigui la pròpia del territori.”

diferent que el català i el castellà tenen en la societat i fer que es compleixi el mandat de la LNL que tots els alumnes que acabin l'escolaritat obligatòria puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà.

La situació sociolingüística de la societat i dels centres, el compliment desigual i descompensat del mandat de l'article 20.1 de la LNL i la conveniència d'ensenyar i aprendre una llengua tenint en compte les altres demanen una nova actitud del professorat de llengües, no tan sols davant la diversitat de repertoris lingüístics personals de cada aprenent, sinó davant la necessitat de plantejaments integradors i interdisciplinaris de la didàctica de les llengües a l'escola.

El repte és, doncs:

- aconseguir que el català, com a llengua pròpia, assoleixi el paper que li correspon de llengua d'identificació, de cohesió i de vertebració de la societat de les Illes Balears, i particularment i en un primer nivell, de la població escolar;
- assegurar la plena competència de l'alumnat en les dues llengües oficials, tal com estableixen l'Estatut d'autonomia i la LNL;
- contribuir a la competència en les altres llengües del currículum i al coneixement de les llengües clàssiques; i
- aprofitar també el repertori lingüístic de cadascú.

En aquest sentit, cal esmentar que el professorat es planteja sovint la necessitat de millorar aspectes organitzatius i de coordinar iniciatives i estratègies que contribueixin a millorar el resultat acadèmic de les sessions de classe. També cal remarcar la necessitat i la importància de coordinar l'ensenyament de les distintes llengües curriculars pels avantatges didàctics que comporta i per l'eficàcia que se'n deriva, atesa l'existència d'una competència comuna entre les llengües.

Aquesta coordinació, alhora, ha de donar resposta a les noves necessitats que resulten d'una societat que viu actualment una situació extraordinàriament complexa (creixement de la població per immigració, els efectes lingüístics d'una economia de serveis turístics, incidència dels avenços tecnològics en les comunicacions...) en la qual el multilingüisme, o contacte de diverses llengües, ha esdevingut un fet habitual. En aquest context tots hem de ser ben conscients de la importància que té el coneixement de diverses llengües, a més de la pròpia del territori on vivim, perquè ens ofereix diferents oportunitats que ja hem remarcat.

La finalitat de l'educació lingüística no serà, doncs, simplement el domini de dues o tres llengües, preses aïlladament, sinó que serà desenvolupar un repertori lingüístic en què totes les habilitats tinguin el seu paper. Es considera que una persona no disposa d'una "col·lecció" de competències comunicatives distintes i

separades, segons les llengües que domina, sinó una competència plurilingüe i pluricultural que engloba tot el conjunt.

2. QUÈ ÉS EL CURRÍCULUM INTEGRAT (CIL)

2.1. El CIL en el context del Projecte Lingüístic de Centre

El CIL és un dels elements que la planificació lingüística del centre –a través del Projecte Lingüístic de Centre- haurà d'integrar. En aquest sentit, el sistema escolar ha de servir per compensar el coneixement insuficient del català d'una part considerable de la població. Ha de servir perquè les dificultats d'aquesta part de la població per adquirir-lo naturalment siguin superades i per aconseguir que tots els alumnes, en acabar l'etapa d'escolaritat obligatòria, estiguin en disposició d'usar-lo amb correcció i fluïdesa en qualsevol àmbit, facilitant així la integració social de totes aquelles persones que no el tenen com a llengua primera. En aquest sentit sembla que l'ensenyament en català és l'estratègia més adequada.

2.2. El CIL, definició i característiques

El CIL constitueix el primer nivell de concreció del currículum de l'àrea de llengua catalana i literatura i de la de llengua castellana i literatura i, per tant, vincula el professorat de totes dues àrees en la necessitat de:

- Coordinar programes i plantejaments didàctics de l'una i de l'altra àrea.
- Seqüenciar els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació de manera conjunta per contribuir al desenvolupament de la competència comunicativa dels aprenents i a la seva consciència lingüística.
- Assegurar una correcta transferència dels aprenentatges de l'alumnat.

El currículum integrat de les àrees de llengua catalana i literatura i de llengua castellana i literatura s'orienta a facilitar aquest plantejament amb l'establiment d'una única definició curricular per a totes dues àrees. Aquest fet es justifica perquè:

- L'àrea de llengua catalana i literatura i la de llengua castellana i literatura tenen un plantejament curricular coincident (de fet, també abans quan el currículum de les dues àrees estava publicat per separat tenien un plantejament curricular semblant).

- L'àrea de llengua catalana i literatura i la de llengua castellana i literatura comparteixen molts objectius pel que fa a la competència a assolir.
- El català i el castellà són dues llengües romàniques que presenten molts components lingüístics i culturals relacionats.

La finalitat última del CIL és millorar l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües, en particular, i de les altres àrees en general. Aquest fet fa aconsellable, quasi imprescindible, que el professorat de llengües estrangeres i, en el cas de secundària, de clàssiques, participi també en la tasca de plantejar l'enfocament de l'ensenyament i aprenentatge de les llengües de manera global.

Amb una aplicació correcta del CIL s'eviten repeticions sistemàtiques de continguts perquè no s'anticipen aprenentatges i s'atenen continguts específics de les llengües no vehiculars de l'ensenyament. Tots aquests factors propicien una major rendibilitat dels recursos destinats a la tasca d'ensenyament de les llengües curriculars.

3. EL CIL I L'ENSENYAMENT DE LLENGÜES

El context sociolingüístic de les Illes Balears fa que els alumnes, tant catalanoparlants com castellanoparlants, si fan ensenyament en

català acabin l'escolaritat obligatòria tenint bona competència comunicativa en les dues llengües oficials de les Balears, mentre que els alumnes que fan ensenyament en castellà, tant si són catalanoparlants com si són castellanoparlants, no.

I això bàsicament perquè els parlants de llengua catalana tenen major contacte amb la llengua castellana i, per tant, tenen més oportunitats d'arribar a un bon nivell de competència en aquesta llengua que no a l'inrevés. Els parlants de llengua castellana, en canvi, tenen més poc contacte amb la llengua catalana i consegüentment tenen més dificultats per poder-s'hi expressar amb normalitat.

El CIL s'adreça, com hem dit, a millorar l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües i, per tant, a fer possible que tots els alumnes acabin l'etapa d'escolaritat obligatòria amb plena competència en les dues llengües oficials de les Illes Balears. El català, però, com a llengua pròpia de les Illes Balears, és la llengua que ha d'identificar, cohesionar i vertebrar la societat i, per tant, cal que tots els alumnes de les Balears l'aprenguin per facilitar-los la integració social.

El CIL de les etapes de l'ensenyament obligatori fixa els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació prescriptius de llengua per a l'àrea de llengua catalana i literatura i per a la de llengua castellana i literatura. Tal com succeeix a totes les àrees, el CIL haurà de ser

adaptat, en el segon nivell de concreció, a la diversitat de situacions sociolingüístiques de l'alumnat dels nostres centres.⁵

En contextos majoritàriament catalanoparlants, en la mesura que hi ha coincidència entre la L1 del subjecte aprenent i la L1 del centre, el treball didàctic s'haurà d'adreçar a l'adquisició dels registres formals de la llengua catalana, prioritaris al sistema educatiu. Pel que fa a la llengua castellana, l'actuació didàctica ha de garantir-ne també l'ús formal al final de l'ensenyament obligatori.

En contextos majoritàriament castellanoparlants els processos més adequats perquè l'alumnat adquireixi una bona competència d'ús de la llengua catalana són, a l'educació infantil i primer cicle d'educació primària, els programes d'immersió lingüística (PIL) i, a segon i tercer cicles d'educació primària i a l'educació secundària, l'ensenyament en català de les àrees no lingüístiques.

En aquests darrers contextos el centre escolar, per a determinats alumnes, pot ser l'únic àmbit de relació habitual en què estiguin en contacte amb la llengua catalana. I aquest alumnat pot estar en desavantatge en accedir a altres àmbits d'ús de la llengua catalana si no la coneix correctament. Aleshores és plausible pensar que la major presència d'àrees vehiculades en català permetrà evitar

⁵ La Conselleria treballa també en l'exemplificació d'un segon nivell orientatiu de concreció i en l'elaboració d'algunes unitats de programació de tercer nivell.

desequilibris en l'aprenentatge de les dues llengües oficials si es dóna una motivació adequada.

Els resultats dels PIL posen de manifest l'èxit contrastat d'aquests programes en les escoles i zones en què s'apliquen i indiquen que l'ús com a vehicular de l'ensenyament de la llengua a aprendre n'implica un desenvolupament correcte, alhora que l'estudiant aprèn el contingut de les diverses àrees curriculars sense dificultats afegides.

En aquests contextos majoritàriament castellanoparlants s'ha de mantenir la contextualització de les activitats didàctiques perquè tinguin significació per als infants i joves. Aquest fet pot facilitar que aquests alumnes mostrin una actitud positiva envers l'aprenentatge d'una llengua que, tot i que és L1 de les Illes Balears i del centre, és una L2 per als subjectes (o fins i tot pot ser una segona L2 en cas d'alumnes estrangers per als quals, i des de la perspectiva de subjectes parlants, tant el castellà com el català són L2), amb l'agreujant que, per les circumstàncies sociolingüístiques del seu entorn, no és vista ni amb la mateixa motivació funcional d'una LE ni amb la mateixa funció integradora d'una L1 en altres territoris.

En relació amb aquest fet, cal dir que l'alumnat no s'implica en activitats que no tenen sentit per a ell: els alumnes no troben sentit a la realització d'activitats repetitives si no estan inserides en tasques en les quals aquests procediments resultin pertinents i funcionals. I

més si aquest tipus de pràctiques es presenten de manera que tots els alumnes han de fer les mateixes coses, en el mateix temps, i no es considera la diversitat del grup.

Per tant, en casos en què els coneixements previs del català siguin escassos o nuls, com per exemple els casos d'alumnes d'incorporació tardana, caldrà començar l'ensenyament de la llengua catalana amb una metodologia pròpia de l'adquisició d'una L2. Però s'haurà d'estar atent al fet que l'aprenentatge del català en contextos majoritàriament castellanoparlants es fa en una situació poc estimulante per a l'adquisició d'aquesta llengua. Per tant, s'haurà de tractar d'ensenyar la llengua catalana com a L2, amb els reforços necessaris, per motivar i interessar l'alumnat envers l'aprenentatge d'una llengua que els ha de facilitar la integració social, l'adquisició de coneixements i també l'aprenentatge d'altres llengües.

En aquest tipus de contextos l'alumnat no catalanoparlant no està exposat suficientment (com a temps que l'aprenent està en contacte actiu o passiu amb una llengua) a algunes de les variables que intervenen en l'eficàcia de l'aprenentatge d'una llengua. Entre aquestes variables podem assenyalar:

- La quantitat i la qualitat de l'exposició a la llengua.
- L'oportunitat d'interacció comunicativa amb parlants d'aquesta llengua.
- La varietat de situacions d'usar-la.

- La necessitat de contextos reals d'ús.
- La motivació funcional i integrativa dels subjectes (la percepció que els parlants tenen de les relacions entre grups lingüístics en un territori i la percepció dels beneficis que li reportarà conèixer aquesta llengua).
- El coneixement de la xarxa de relacions culturals en què s'inscriu la llengua que s'aprèn (tradicions, medi social i natural, etc.)

Per tant, el centre ha de propiciar un ambient lingüísticament estimulador i motivador de l'ús del català en consonància amb la normativa més recent que atorga a la llengua catalana el paper vertebrador de l'ensenyament.

4. DES DE LA PSICOLINGÜÍSTICA: LA TRANSFERÈNCIA I LA COMPETÈNCIA SUBJACENT COMUNA

Les aportacions de la psicolingüística semblen decisives per aclarir aspectes teòrics de l'ensenyament de L2, especialment la hipòtesi de la interdependència. Segons aquesta hipòtesi, la competència que es desenvolupa en una llengua està en funció de la competència desenvolupada en una altra llengua sempre que hi hagi una adequada exposició i motivació per aprendre-la, perquè es produeix

una transferència de coneixements i de procediments entre les dues llengües. Aquest procés de transferència defineix el benefici d'una estratègia d'ensenyament integrat de llengües.

En aquest sentit podem distingir dues grans àrees de la transferència:

1. Transferència estructural o lingüística: consisteix en l'aplicació directa dels coneixements lingüístics d'una llengua a una altra. Aquesta transferència pot tenir efectes positius i efectes negatius, ja que, de vegades, pot dificultar l'aprenentatge de la L2 (estam parlant del cas de les interferències lingüístiques) i, en contextos sociolingüístics desfavorables com el nostre, provocar la inestabilitat de la L1.
2. Transferència d'aprenentatge: consisteix en la capacitat de transferir solucions a problemes comunicatius que molt sovint són comuns a totes dues (o més) llengües. És una estratègia que opera dins d'un procés general de construcció i avaluació d'hipòtesis.

Els avantatges cognitius d'aquest enfocament són uns nivells elevats en les destreses psicolingüístiques i una millora general del funcionament intel·lectual. De totes maneres aquests avantatges es produeixen quan s'ha donat una millora en la competència lingüística en totes dues llengües. És a dir, que per sota d'uns coneixements mínims no es pot produir la transferència lingüística. Això és el que es coneix com a hipòtesi del nivell llindar.

Aquesta hipòtesi es basa en un model que suposa que totes dues llengües tenen una competència subjacent comuna o interdependent, de manera que l'experiència en una de les dues llengües pot promoure el desenvolupament de la competència subjacent a totes dues.

Entre els coneixements i les habilitats que podem incloure dins d'aquesta competència subjacent comuna podem esmentar els següents:

- El coneixement conceptual (la manera com els alumnes aprenen els significats o els conceptes que les paraules impliquen).
- El coneixement del món i sobre el contingut de les diverses àrees no lingüístiques (que s'adquireix també de manera interdependent a través de les llengües).
- La consciència metalingüística (la capacitat d'usar el llenguatge com un objecte de reflexió).
- El llenguatge elaborat o descontextualitzat (el llenguatge escrit i la parla desplaçada).
- Les destreses cognitives superiors (processos com ara la síntesi, l'anàlisi, la interpretació, etc.).
- Les estratègies de comprensió lectora i d'expressió escrita (amb totes les habilitats que inclouen: formulació d'hipòtesis, elaboració d'inferències, etc. en el cas de la comprensió lectora;

la planificació del text, la revisió, etc., en el cas de l'expressió escrita).

- Les estratègies de processament de la informació (localització, organització i elaboració de la informació).

D'acord amb aquesta hipòtesi, doncs, no cal treballar de manera repetida les habilitats lingüístiques en català i en castellà com si no tenguessin cap relació entre si. La capacitat dels centres per establir criteris que ajudin a fer un tractament integrat (complementari i interrelacionat) entre les dues àrees tendrà uns efectes positius i permetrà augmentar la competència en les dues llengües. Fins i tot el treball de les habilitats lingüístiques en altres llengües (l'anglès, el francès, l'alemany, o també el llatí i el grec) ha de tenir en compte aquest efecte de la transferència.

Els trets particulars de cadascuna de les llengües (els instruments bàsics de la comunicació interpersonal: la pronúncia, la gramàtica, el lèxic) han de ser adquirits per separat en cadascuna de les llengües, mentre que les competències més profundes (aquelles relacionades amb el discurs elaborat) són interdependents.

5. DES DE LA DIDÀCTICA

Integrar i coordinar l'ensenyament de les llengües en la planificació de l'ensenyament és, certament, complex. Implica el professorat dels diferents nivells i de les distintes àrees i matèries de llengua i

una coordinació horitzontal i vertical. Fins i tot, implica tot el professorat del centre perquè la llengua incideix en l'aprenentatge de totes les àrees (els procediments lingüístics haurien de tenir un protagonisme central en el desenvolupament procedimental de les altres àrees, la qual cosa fa que l'assoliment d'aquests procediments no sols s'hagi de dur a terme des de l'àrea de llengua, sinó des d'una perspectiva interdisciplinària).

Caldrà, doncs, una coordinació fonamental entre el professorat que imparteix català i castellà. Aquesta coordinació haurà de tenir en compte quins són els continguts comuns i específics de cadascuna de les àrees i haurà de tenir present que no es pot planificar l'ensenyament de cap de les dues llengües com si l'altra no fos també una llengua curricular.

Aquesta coordinació hauria de permetre establir criteris conjunts respecte:

- A la seqüenciació de continguts (quin serà el punt de partida per a la seqüenciació dels continguts, quins seran els que es tendran en compte prioritàriament, etc.);
- A la metodologia (consideració compartida del que és la llengua i del que és ensenyar-la, l'enfocament a partir del qual es treballarà, quines implicacions suposa adoptar un enfocament comunicatiu, etc.);

- A la programació d'activitats d'aprenentatge (com es treballarà el procés de composició, quins tipus d'unitats didàctiques es prepararan, com es pot globalitzar l'aprenentatge de llengua i l'aprenentatge de continguts d'altres àrees);
- A l'avaluació (quin tipus d'avaluació inicial es prepararà, com prioritzar en l'avaluació els continguts procedimentals, etc.).

L'anàlisi comparativa dels continguts procedimentals i actitudinals, tant a primària com a secundària, confirma que la majoria són comuns a totes dues àrees (per exemple, la identificació de les principals característiques de la comunicació oral i de la comunicació escrita, la valoració de la llengua com a instrument per satisfer una gamma àmplia de necessitats de comunicació, l'anàlisi de l'estructura d'un text, la identificació dels recursos expressius del llenguatge literari, etc.).

En canvi, altres continguts presenten un nivell important d'especificitat a cada llengua, per la qual cosa s'haurien de treballar de manera independent i seqüenciada (per exemple, les particularitats de la morfologia de les categories gramaticals, els moviments literaris en una i altra llengua, etc.).

Pel que fa a la planificació de les activitats d'aprenentatge (les seqüències didàctiques de tercer nivell per treballar uns continguts determinats en un cicle concret) s'haurien de preveure els aspectes següents, entre d'altres:

- Que les activitats siguin diverses i variades.
- Quin és el nivell de dificultat inicial d'aquestes activitats per assolir nivells de complexitat creixent.
- Quina és la progressió i el nivell d'aprenentatge que es vol aconseguir.
- Que en les dues àrees es facin activitats per treballar els mateixos continguts de manera que s'assoleixi una progressivitat i complementarietat en l'adquisició d'aquests continguts.
- Que el treball en una llengua i en l'altra inclogui elements novedosos.

L'avaluació de la llengua ha d'aportar informació sobre el grau d'assoliment tant dels continguts comuns treballats a les dues llengües com dels nivells d'apropiació dels aspectes propis i diferencials de cadascuna de les dues àrees.

L'enfocament integrat de l'ensenyament de llengües ens permet, doncs, decidir sobre formes organitzatives i metodològiques en la planificació i l'actuació didàctica per:

- unificar criteris metodològics i d'avaluació,
- unificar terminologia,
- evitar repeticions innecessàries o no planificades,
- preveure les interferències lingüístiques,

- promoure la transferència entre les dues llengües dels aprenentatges que són comuns,
- optimitzar els recursos humans i pedagògics dels nostres centres escolars.

6. IMPLICACIONS ORGANITZATIVES I DE PROGRAMACIÓ DE L'APLICACIÓ DEL CIL

Les actuacions derivades de l'aplicació del CIL les han de dur a terme el professorat i els òrgans de coordinació didàctica responsables de les àrees de llengua catalana i de llengua castellana amb respecte a la seva autonomia i personalitat dins del centre.

Amb l'aplicació del CIL, el centre haurà de preveure modificacions en l'organització de l'espai i el temps per aconseguir que tots els alumnes acabin cada etapa educativa amb un domini adient d'ambdues llengües i sabent expressar-se oralment i per escrit en cadascuna, d'acord amb el nivell exigible en cada cas.

Haurà de preveure també la dotació de recursos adients (biblioteca bàsica de classe, recursos audiovisuals i informàtics, diccionaris terminològics unificats, llibres de text que tenguin en compte el CIL, etcètera), ja siguin humans, funcionals o materials. Aquestes

previsions s'han d'incloure als documents organitzatius corresponents.

S'hauran d'establir, també, les mesures que permetin l'atenció lingüística específica dels alumnes amb mancances lingüístiques i, en especial, dels que s'incorporen tardanament al sistema educatiu, amb la participació del professorat de les dues àrees que desenvolupin el CIL i la col·laboració dels responsables d'orientació, si escau. Entre les necessitats pedagògiques del centre, atès el caràcter vehicular de la llengua catalana, s'hauran de prioritzar els suports de classes en català per als arribats tardanament. Així, en el Projecte Educatiu de Centre i la Programació General Anual, s'hauran de preveure aquestes actuacions, tant en la concreció de funcions en l'organització general del centre, com en els criteris d'elaboració de l'horari general de les activitats del centre i de l'alumnat, rendibilitzant l'horari dels professors. S'hauria de disposar d'espais que puguin facilitar la flexibilització dels agrupaments dels alumnes i un treball més individualitzat.

A l'hora de prendre les decisions de les àrees lingüístiques que formen part del Projecte Curricular de Centre o del Projecte Curricular d'Etapa cal tenir presents tots aquells àmbits que cal coordinar entre les diferents llengües que s'imparteixen al centre. En aquests documents s'han de determinar les metodologies i orientacions didàctiques generals pel que fa a l'ensenyament de llengües. S'ha d'arribar a la unificació terminològica i conceptual, a

la de les formes com es treballaran determinats continguts (comuns, que són part de la competència subjacent i que cal que es formi i es consolidi com a comuna: la lectura, els conceptes bàsics gramaticals, el treball en equip, la recerca i maneig de la informació, els períodes historicoculturals...) i de forma especial els criteris d'avaluació (s'ha d'evitar que l'alumnat cregui que certs aspectes o certs continguts són avaluats i valorats de forma incoherent segons quina sigui la llengua o el professorat que l'ensenya).

Els equips dels mateixos grups han de coordinar conjuntament les unitats didàctiques. En cada cas es definirà quins continguts són comuns i quins específics i les metodologies didàctiques i d'avaluació que, en paral·lel, s'aplicaran a cada grup.

A cada centre s'establiran els mecanismes adients segons el context sociolingüístic del centre i la situació de partida de cada alumne a fi de, al final de l'escolaritat obligatòria, trobar-se en la situació definida a l'article 20.1 de la LNL.

Pel que fa a la coordinació de les àrees lingüístiques establirem tres graus d'implicació:

6.1. El CIL i les àrees de llengua catalana i literatura i de llengua castellana i literatura

Aquestes dues àrees han de planificar conjuntament les matèries respectives per tal d'aconseguir uns objectius comuns. S'han de

rendibilitzar els aprenentatges fets en qualsevol de les dues llengües i adequar les programacions als coneixements i competències lingüístiques que tenen els alumnes intensificant les activitats d'ensenyament i aprenentatge d'alguns dels continguts en una llengua o en l'altra, d'acord amb aquella competència.

El treball per acordar criteris metodològics i de seqüenciació s'ha de fer conjuntament entre el professorat de les dues àrees i l'equip redactor hauria de comptar amb la participació de representants de cada àrea.

Tots els continguts s'han de programar conjuntament, sobretot els continguts i estructures lingüístiques comuns, encara que en cada lloc es concretaran en una llengua o en altra d'acord amb l'anàlisi sociolingüística del centre inclosa al Projecte Lingüístic de Centre i de les consideracions que se'n derivin de la L1 dels alumnes. Amb tot, és necessari:

- Evitar les contradiccions, les omissions i la repetició innecessària dels continguts.
- No anticipar en una llengua aprenentatges de continguts comuns que s'han previst tractar primer en l'altra llengua (síntaxi, pràctiques orals i escrites de missatges de tipus diversos – descripció, narració, diàleg, etc.-; tècniques de resum, amplificació, traducció, canvi de registre, etc.; anàlisi i comentari de textos literaris i no literaris; treball amb lèxic; relació entre síntaxi i puntuació; etcètera).

- No ignorar el treball ja fet i els coneixements adquirits.

Cal atendre aquells continguts que requereixin un enfocament específic en cada llengua (ortografia, fonètica, certs aspectes morfològics, literaris, etc.).

S'ha d'assegurar una bona coordinació en les programacions i les activitats didàctiques i una correcta transferència d'aprenentatges de l'alumnat. En aquest sentit s'hauran de prendre decisions conjuntes i introduir-les al Projecte Curricular i a les Programacions de les diferents àrees:

- Selecció dels objectius i dels continguts que es poden considerar prioritaris.
- Establiment dels objectius de referència per a cada un dels cicles.
- Distribució temporal dels continguts i sincronització entre les dues llengües.
- Concreció de les necessitats comunicatives dels alumnes.
- Establiment dels continguts i estructures lingüístiques comuns.
- Redacció dels criteris d'avaluació atenent d'on es parteix en cada cas i on s'ha d'arribar, en el marc de les prescripcions curriculars.
- Establiment de criteris per a l'elecció de materials curriculars.

- Elecció de la metodologia que cal emprar.
- Ús coherent dels recursos didàctics i en el plantejament de les activitats d'ensenyament aprenentatge.
- Preparació de materials per atendre la diversitat.
- Tractament de les interferències més habituals entre català i castellà.
- Acord sobre la terminologia específica que s'emprarà.
- Determinació de l'estructura comuna del comentari (de text, lingüístic, literari).
- Treball sobre actituds lingüístiques.

6.2. El CIL i les llengües estrangeres i clàssiques

El professorat de llengües estrangeres i de clàssiques ha de poder participar, si escau, en l'elaboració i planificació de la programació conjunta del CIL i prendre les decisions conjuntes que es considerin oportunes respecte de tots aquells àmbits que cal coordinar entre les diferents llengües que s'imparteixen al centre i que formen part del Projecte Curricular i Programacions de les àrees implicades, d'entre les ressenyades més amunt, i més concretament:

- Presència de la comprensió i expressió orals i escrites a classe.

- Tipus de produccions més necessàries per als alumnes, orals i escrites.
- Treball sobre els elements no verbals de la comunicació oral.
- Presentació i correcció del treball escrit.
- Funció de la gramàtica i aprofundiment en l'anàlisi sintàctica.
- Ús i domini del diccionari.
- Activitats de creació literària a partir de l'anàlisi.
- Treball sobre les actituds lingüístiques.

6.3. El CIL i les altres àrees del Currículum

Sobretot en la relació entre el CIL i les altres llengües del currículum és important la implicació de tothom, si més no com a eina de reflexió. La relació llengua i societat no pot ser defugida per la resta d'àrees i matèries curriculars. El Projecte Educatiu de Centre i el Projecte Lingüístic de Centre han de contenir aquestes previsions. En aquest sentit:

- Tot el claustre ha de ser conscient que l'ús de la llengua és indispensable per a l'aprenentatge de totes les àrees i matèries i que, a la vegada, aquestes col·laboren en la utilització correcta del llenguatge com a instrument d'identitat, de coneixement i de representació. Per tant, han de vetlar pel bon ús lingüístic tant del professorat com de l'alumnat. La llengua catalana, com a

llengua pròpia de les Illes Balears, és la vehicular del centre⁶, per això és molt important el paper del professorat com a transmissor del model d'ús de la llengua per a l'alumnat, perquè aquest en tengui un referent clar i sòlid. El professorat d'aquestes àrees i matèries ha d'assegurar també la coordinació d'aquells objectius i continguts que tinguin més relació amb els de les àrees lingüístiques.

- En l'ensenyament de la llengua s'ha de plantejar l'aprenentatge del lèxic de manera paral·lela a l'adquisició que se'n fa a les altres matèries del currículum. El professorat de les àrees lingüístiques posa les bases per sistematitzar el coneixement dels mecanismes de funcionament del lèxic. El professorat de les àrees de llengua catalana i literatura i de llengua castellana i literatura pot ajudar en l'adquisició del lèxic nou que apareix a mesura que es treballen les altres àrees.
- Tot el professorat posarà èmfasi en l'ús adequat de la llengua oral i escrita, tant pel que fa a la comprensió com pel que fa a l'expressió: habilitat lectora; presentació, organització, correcció i adequació en l'expressió oral i l'escrita; nivell de lèxic, etc.

⁶ Vegeu l'annex 2 sobre el marc normatiu.

7. ANNEX 1

Els conceptes de L1, L2 i LE

Definirem el que aquest document planteja com a base dels conceptes de L1, L2 i LE. Diferenciarem aquests conceptes en referència a tres àmbits: l'àmbit de les persones, l'àmbit del territori i l'àmbit dels centres escolars. La diversitat lingüística, tant en la societat com en el sistema escolar, planteja dubtes quant a la definició d'aquests conceptes i a la relació d'aquests amb l'aplicació a l'àmbit de les persones.

Referida al subjecte, entenem *Llengua 1* (L1) com aquella amb la qual es manifesta l'experiència verbal de l'infant i la primera que adquireix cronològicament i mitjançant la qual desenvolupa la funció simbòlica i l'organització conceptual i fa l'experiència de desenvolupar el llenguatge. En el cas dels alumnes de les Illes Balears n'hi ha que tenen com a L1 el català i altres que hi tenen el castellà o qualsevol altra llengua d'ús viu, tant si s'ensenya a les escoles (anglès, alemany) com si no s'hi ensenya (àrab, berber, rus...)

Des del punt de vista del territori, l'accepció de L1 es refereix a la llengua pròpia; a les Illes Balears, el català. Aquesta llengua, com a principal símbol de la nostra identitat com a poble, ha de ser l'element cohesionador de la població i ha d'ocupar el lloc que li

correspon com a llengua pròpia de les Illes Balears. Resulta evident que la L1 del subjecte pot coincidir o no amb la L1 del territori.

Com a llengua pròpia de les Illes Balears, el català és la llengua que ha de vehicular l'ensenyament dels nostres centres escolars, la qual cosa ens duu a considerar aquesta llengua com la L1 del centre. Això significa que és la llengua de les relacions internes i externes del centre i la llengua dels aprenentatges a més de llengua objecte d'aprenentatge.

Pel que fa a la *Llengua 2* (L2), referida al subjecte, l'entendem com aquella llengua que aquest ha adquirit en segon lloc des del punt de vista cronològic. Aquesta segona llengua, en el nostre cas, serà majoritàriament el català o el castellà.

Des del punt de vista del territori, entenem L2 com aquella llengua que tot i no ser la llengua pròpia d'aquest territori hi té una presència d'ús elevada que en determinats casos pot concretar-se en el fet de l'oficialitat. En el nostre cas aquesta L2 és el castellà.

Referida al centre, entenem L2 com aquella llengua que és objecte d'aprenentatge i, per tant, font d'informació i vehicle d'expressió, tot i que també sigui llengua oficial del territori, però que no és la llengua vehicular de l'ensenyament.

Quan es parla en referència als subjectes, és millor usar el terme de L3, L4, etc., en comptes d'usar el terme *llengua estrangera* (LE).

Per tant, només usarem aquesta denominació per referir-nos a la llengua del territori i del centre.

Referida al territori entenem LE com qualsevol altra llengua que no és ni la pròpia del territori ni llengua oficial. Referida al centre entendrem LE com una llengua que és objecte d'aprenentatge i, per tant, font d'informació i vehicle d'expressió, però no és la llengua vehicular de l'ensenyament.⁷ Tot i això, aquesta LE es diferencia de la L2 pels seus objectius d'aprenentatge. Diferenciam dins aquest grup les llengües que són d'ús social viu (anglès, alemany, francès...) d'aquelles que s'ensenyen amb uns altres objectius (latí i grec clàssic).

Així doncs, és clar que només és quan parlem de les persones que les expressions L1, L2 i LE (és a dir, L3, L4...) poden fer referència a realitats diferents. Des del punt de vista territorial i de la llengua dels centres, l'opció lingüística que defineix les llengües com L1, L2 i LE és establerta amb precisió per la normativa vigent.

⁷ Els objectius en la L2 del centre (el castellà) són aconseguir la plena competència comunicativa en aquesta llengua. O sigui, fer que els alumnes siguin capaços d'usar-la amb adequació i amb correcció en qualsevol situació comunicativa. En canvi, els objectius en les LE consisteixen a adquirir una competència que permeti l'alumnat mantenir alguns intercanvis orals i escrits amb parlants d'aquestes llengües per assegurar-ne una certa intercomprensió en registres informals i situacions compartides i capacitar-los per poder fer-ne un aprofundiment ràpid en cas de necessitats futures de tipus acadèmic, laboral, etc.

Algú pot veure en la profusió de llengües a l'escola una complexitat difícil de gestionar. A partir d'aquesta presència de llengües diverses a l'escola, el CIL ha de ser una eina bàsica que ha de permetre rendibilitzar-ne l'ensenyament a partir de l'aprofitament de la riquesa lingüística, però alhora, el CIL ha de permetre donar resposta a l'ordenament legal pel que fa a l'ensenyament del català i del castellà.

A continuació presentam resumit en el quadre següent les definicions anteriors.

	Referida al subjecte	Referida al territori	Referida al centre
L1	La primera del subjecte cronològicament.	El català	La llengua vehicular de l'ensenyament (o sigui, de les relacions internes i externes), a més de llengua objecte d'aprenentatge (font d'informació i vehicle d'expressió): el català.
L2	La llengua adquirida en segon lloc cronològicament.	El castellà	Una llengua que és objecte d'aprenentatge (font d'informació i vehicle d'expressió): el castellà
LE		Anglès, francès, alemany, italià, rus, romanès, àrab, berber, etc.	Una llengua objecte d'aprenentatge (font d'informació i vehicle d'expressió), però amb objectius diferents de L2.

8. ANNEX 2

Marc normatiu

El model lingüístic adoptat per la normativa vigent en l'ensenyament no universitari a les Illes Balears és el de *bilingüisme integral* o de *conjunció lingüística*.⁸ Aquest model se sustenta en el fet que els poders públics determinen les llengües en què s'han de transmetre els continguts educatius i quina ha de ser la llengua vehicular de l'ensenyament.

A continuació detallam breument aquest marc normatiu:

- a. Llei Orgànica 2/1983, de 25 de febrer, per la qual s'aprova l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, BOE núm. 51, de dia 1 de març de 1983.
- b. Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears, BOCAIB núm. 15, de 20 de maig de 1986. Correcció d'errades, BOCAIB núm. 16, de 30 de

⁸ Aquest és un terme extret de la jurisprudència. El Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears, en la sentència núm. 268, de 12 de maig de 1998, amb motiu de la impugnació d'una sèrie d'articles del Decret del Govern balear 92/1997, de 4 de juliol, proclama que el model lingüístic educatiu fixat per la legislació és aquest. Vegeu Bartomeu Colom Pastor (1998) "El model lingüístic educatiu a les Illes Balears en l'ensenyament no universitari". A *Revista de Llengua i Dret*, 29.

maig de 1986.

- c. Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús de l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, BOCAIB núm. 89, de 17 de juliol de 1997.
- d. Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports de dia 12 de maig de 1998 per la qual es regulen els usos de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua d'ensenyament en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, BOCAIB núm. 69, de 25 de maig de 1998.
- e. Decret 125/2000, de 8 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, BOIB núm. 114, de 16 de setembre de 2000.
- f. Decret 66/2001, de 4 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, BOIB núm. 57 de 12 de maig de 2001.
- g. Decret 67/2001, de 4 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, BOIB núm. 57 de 12 de maig de 2001.

a. Llei orgànica 2/1983, de 25 de febrer, per la qual s'aprova l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, BOE núm. 51, d'1 de març de 1983

Article 3

1. La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, tindrà, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial.
2. Tots tenen el dret de conèixer-la i d'usar-la, i ningú no podrà ser discriminat per causa de l'idioma.
3. Les institucions de les Illes Balears garantiran l'ús normal i oficial dels dos idiomes, prendran les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement i crearan les condicions que permetin arribar a la igualtat plena de les dues llengües quant als drets dels ciutadans de les Illes Balears.

Article 14

La comunitat autònoma té competència exclusiva per a l'ensenyament de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, d'acord amb la tradició literària autòctona. Normalitzar-la serà un objectiu dels poders públics de la Comunitat Autònoma. Les modalitats insulars del català seran objecte d'estudi i protecció, sense perjudici de la unitat de l'idioma.

b. Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears, BOCAIB núm. 15, de 20 de maig de 1986.

Correcció d'errades, BOCAIB núm. 16, de 30 de maig de 1986

Títol preliminar

Article 1.2.b [objectius de la Llei]

b) Assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular a l'àmbit de l'ensenyament.

Títol II

Article 17

El català, com a llengua pròpia de les Illes Balears, és oficial a tots els nivells educatius.

Article 20

El Govern ha d'adoptar les disposicions necessàries encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final del període d'escolaritat obligatòria.

Article 21

Els plans d'estudis s'han d'adequar als objectius proposats en el present títol.

Article 22.1

El Govern de la Comunitat Autònoma, a fi de fer efectiu el dret a l'ensenyament en llengua catalana, ha d'establir els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal d'aquest idioma com a vehicle usual en l'àmbit de l'ensenyament en tots els centres docents.

Article 22.2

L'Administració ha de prendre les mesures adequades perquè la llengua catalana sigui emprada progressivament en tots els centres d'ensenyament, a fi de garantir el seu ús com a vehicle d'expressió normal, tant a les actuacions internes com a les externes i a les actuacions i documents administratius.

Article 22.3

L'Administració ha de posar els mitjans necessaris per a garantir que els alumnes no siguin separats en centres diferents per raons de llengua.

c. Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, BOCAIB núm. 89, de 17 de juliol de 1997

Capítol II

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, llengua

d'ensenyament.

Article 7

L'Administració educativa promourà l'ús de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua vehicular de l'ensenyament no universitari, d'acord amb l'article 22 de la Llei 3/1986, de 29 d'abril.

Article 8

Els centres educatius planificaran la implantació progressiva de l'ensenyament en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i ho especificaran en el Projecte lingüístic de centre. Per a això, i a partir del curs posterior a la publicació d'aquest Decret, tots els centres educatius iniciaran, si escau, l'ensenyament en aquesta llengua. Aquesta planificació ha de preveure que, en un termini de quatre cursos escolars, l'alumnat de l'ensenyament no universitari rebi l'ensenyament segons el que es concreta en aquest Decret i en les disposicions que el despleguin.

Article 10

...Fins arribar a la meitat del còmput horari, el Projecte lingüístic especificarà quines àrees, a més de les que s'indiquen en aquest Decret, s'impartiran en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i quines en llengua castellana. Definirà, també, els plantejaments didàctics sobre els quals fonamenta l'ensenyament de les llengües i com s'articula aquest ensenyament, i determinarà l'ús que se'n farà

en l'àmbit administratiu i en les comunicacions.

Article 17

L'ús de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua d'ensenyament en l'educació primària, es regularà de la manera següent:

En l'educació primària, l'ús de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua d'ensenyament de les diferents àrees, serà com a mínim igual al de la llengua castellana.

En tot cas, els alumnes, en acabar aquesta etapa, han de tenir una competència en llengua catalana i en llengua castellana que els permeti comunicar-se normalment en cada una d'aquestes llengües amb els altres alumnes i amb el professorat, en les comunicacions pròpies d'aquesta etapa en el marc escolar.

En l'educació primària s'impartirà l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural en llengua catalana. D'entre les altres àrees, i fins a arribar a la meitat del còmput horari, es concretaran en el Projecte lingüístic, que haurà de ser aprovat per majoria qualificada del consell escolar del centre, quines àrees s'ensenyaran en la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i quines en la llengua castellana.

En l'educació primària s'utilitzarà preferentment la llengua catalana oral pròpia de l'entorn d'aprenentatge i s'introduirà l'alumne de forma progressiva, i sobretot en el llenguatge escrit, en el

coneixement de la varietat estàndard pròpia de l'àmbit de les Illes Balears. Així, s'ha de garantir que al final d'aquesta etapa l'alumnat tengui un coneixement global i harmònic de la llengua catalana i de la castellana.

Article 18

L'ús de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua d'ensenyament en l'educació secundària, es regularà de la manera següent:

En l'educació secundària obligatòria s'impartiran en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, l'àrea de ciències socials, geografia i història i l'àrea de ciències de la naturalesa. Aquesta implantació es farà de forma progressiva i d'acord amb l'article 8 d'aquest Decret.

D'entre les altres àrees, i fins arribar a la meitat del còmput horari, es concretaran en el Projecte lingüístic, que haurà de ser aprovat per majoria qualificada del consell escolar del centre, quines àrees i a quins grups i nivells s'ensenyaran en llengua catalana.

Al final d'aquesta etapa, i d'acord amb l'article 20 de la Llei de normalització lingüística quant al domini de la llengua que s'ha d'haver assolit al final del període d'escolarització obligatòria, els alumnes han de poder utilitzar normalment i correctament la llengua catalana i la llengua castellana.

d. Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports, de dia 12 de maig de 1998, per la qual es regulen els usos de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua d'ensenyament en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, BOCAIB núm. 69, de 25 de maig de 1998

Article 4

Els projectes curriculars d'etapa elaborats sota la supervisió i la coordinació de la comissió pedagògica del centre, recolliran les directrius i les decisions incloses en el projecte lingüístic en matèria d'ensenyament en llengua catalana i d'ensenyament-aprenentatge de les llengües en tots aquells aspectes que la legislació contempla per als projectes curriculars i, molt concretament en els següents, d'acord amb les especificitats de les diferents etapes educatives:

S'hi especificaran les àrees que han de ser impartides en llengua catalana en cada una de les etapes i nivells, amb inclusió de les que s'indiquen a l'article 9 d'aquesta ordre.

Es considerarà de forma global el temps dedicat a l'ensenyament en llengua catalana en les diferents etapes educatives, en coherència amb la necessitat d'assolir, tal com exigeix el Decret 92/1997, de 4 de juliol, la meitat del còmput horari i amb atenció al temps prescrit de les àrees a cadascun dels cicles.

(...)

S'establiran normes d'ús lingüístic a les àrees impartides en llengua

catalana, de manera que totes les activitats docents i de comunicació, realitzades pel professorat i per l'alumnat, siguin en aquesta llengua, així com també ho seran els llibres de text; hi haurà d'haver materials de consulta en llengua catalana a la disposició dels alumnes.

Article 9

2. A l'etapa de l'educació primària s'impartirà en llengua catalana, com a mínim, una àrea al primer curs de cada cicle.

Al primer curs d'aquesta etapa serà impartida en llengua catalana, com a mínim, l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural. Aquesta àrea serà impartida en llengua catalana fins al final de l'etapa.

3. A l'etapa de l'educació secundària obligatòria s'impartirà en llengua catalana, com a mínim, una àrea al primer curs de cada cicle. L'àrea de ciències socials, geografia i història, i l'àrea de ciències de la natura s'impartiran en llengua catalana, com a mínim, en el primer curs d'aquesta etapa. Aquestes àrees s'impartiran en llengua catalana fins al final de l'etapa.

e. Decret 125/2000, de 8 de setembre, pel qual s'estableix

**l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil,
l'educació primària, i l'educació secundària obligatòria a les
Illes Balears, BOIB núm. 114, de 16 de setembre de 2000**

... És per això que la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears,

ha de vertebrar tot l'ensenyament.

Capítol I

Article 3

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és la llengua de l'ensenyament. El seu ús com a llengua vehicular i d'aprenentatge de l'educació infantil, l'educació primària, i de l'educació secundària obligatòria s'ha d'adequar al que es disposa en la normativa vigent. Des de l'escola se n'ha de potenciar l'ús i des del govern s'han d'adoptar les mesures encaminades a la seva plena normalització.

En qualsevol cas, s'han de respectar els drets lingüístics individuals, d'acord amb la legislació vigent i el que s'estableix en el projecte lingüístic de centre.

És d'especial interès per al manteniment o recobriment de la identitat pròpia de les Illes Balears el coneixement específic de la seva història, cultura i tradició, i per això, dins el currículum se'n determinen els trets fonamentals que cal assegurar.

Article 6

Els centres docents han de disposar del seu projecte lingüístic, inserit en el projecte educatiu i encaminat a la plena normalització de la llengua catalana, el qual inclou la planificació lingüística del centre i la consideració de la llengua catalana, pròpia de les Illes

Balears, com a llengua vehicular de l'ensenyament, d'acord amb el que es preveu en la normativa vigent.

f. Decret 66/2001 de 4 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, BOIB núm. 57, de 12 de maig de 2001

Article 2.1

La llengua catalana ha de ser la llengua vehicular en aquesta etapa.

g. Decret 67/2001 de 4 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, BOIB núm. 57, de 12 de maig de 2001

Article 2.3

La llengua catalana ha de ser la llengua vehicular en aquesta etapa.

Article 3 [objectius de l'etapa]

g) Conèixer i utilitzar correctament la llengua catalana i la llengua castellana, tant oralment com per escrit, de manera que puguin ser emprades com a llengües de comunicació i d'aprenentatge, respectant i valorant l'ús de les dues llengües.

h) Comprendre i produir missatges orals i escrits, senzills i contextualitzats, com a mínim en una llengua estrangera.

Article 8.2

En acabar l'etapa d'educació primària, l'alumnat ha de tenir una competència en llengua catalana i en llengua castellana que li permeti comunicar-se normalment en cada una d'aquestes llengües amb els companys i companyes i amb el professorat, en totes aquelles situacions pròpies d'aquesta etapa en el marc escolar.

Article 9.2

L'organització i el tractament de les àrees en l'educació primària han de ser globals i integradors i s'han d'adequar a les característiques evolutives dels nins i nines al seu entorn sociocultural, com també a la diversitat de l'alumnat i a les necessitats educatives especials